Rocznik XVII. Lwów, 1 listopada 1904. Nr. 21.

GORZELNIK

Organ poświęcony polskiemu przemysłowi gorzelniczemu.

Wydawca: Polskie Towarzystwo gorzelnicze. — Redaktor odpowiedzialny: Gierasieński Feliks, ul. Miłkowskiego l. 2.

Zjazd okręgowy w Dębicy.

Punktualnie, jak zapowiedziano w Nr. 18 „Gorzelnika“, odbył się w dniu 27 września b. r. Zjazd okręgowy w Dębicy członków Polskiego Towarzystwa gorzelniczego, zamieszkałych w okręgach skarbowych Tarnów i Rzeszów. Niestety zjazd ten liczebnie nie wypadł świetnie, gdyż stawiło się tylko ośmiu uczestników, a mianowicie PP. Stańczykiewicz Jan delegat okręgowy i członkowie Towarzystwa Osuchowski Józef, Fitowski Edward, Cisowski Stanisław, Piróg Mikołaj, Wurzel Adolf, Nazimek Karol i Klement Jan,

Po stosownym zagajeniu przez delegata p. J. Stańczykiewicza zjazd ukonstytuował się wybierając przewodniczącym zagajającego delegata, a sekretarzem Stanisława Cisowskiego, poczem przystąpiono do obrad.

Przewodniczący w dłuższem, ciepłem przemówieniu przedstawił zebranym smutne stosunki i upadek materyalny gorzelników zawodowych w naszym kraju — z powodu gromadnego wciskania się do zawodu ludzi nieukwalifikowanych, o słabej inteligencyi ogólnej i fachowej, ludzi mechanicznie i powierzchownie z fabrykacyą spirytusu oznajmionych, nieposiadających żadnych podstaw teoretycznych ani praktycznych do wykonywania, z każdym dniem co raz trudniejszego zawodu gorzelniczego Wskutek tego gorzelnictwo polskie zamiast rozwijać się i podnosić wślad za postępem wiedzy technologicznej, stale obniża się do poziomu szablonowego wyrobu.

Stale pogarszające się stosunki ograrne w naszym kraju — zrodziły w umysłach pracodawców naszych niczem nieuzasadniony system przesadnej, mylnie pojętej oszczędności gospodarczej, skutkiem czego właściciele gorzelń usiłują posługiwać się funkcyonaryuszami możliwie najtańszymi, bez względu na ich wartość zawodową. To też coraz więcej mnoży się w obecnych czasach gorzelników, rekrutujących się z warstw niższych, bez najmniejszego wykształcenia i wiedzy zawodowej.

Niepodobna, by tacy ludzie mogli wydatnie pracować nad podniesieniem tak ważnej w naszym kraju gałęzi przemysłowej, jaką jest gorzelnictwo. — Kto ma tylko pojęcie, o przemyśle gorzelniczym, ten musi przyznać, że gorzelnik zawodowo wykształcony, a gorzelnik, w rodzaju wyżej opisanych partaczy, to zupełnie inna siła wytwórcza w tym przemyśle. Położenie nasze staje się tem przykrzejsze, że ten niepowołany, obcy napływ ludzi wdziera się czem raz szerzej i liczniej w nasze szeregi zabierając nam chleb i stanowiska.

Przypatrzmy się po gorzelniach w kraju naszym, — iluż to właścicieli ziemskich, chrześcian zatrudniają gorzelników żydów, wszak jest bardzo wiele gorzelń w rękach przemysłowców izraelickich, dlaczegoż więc mają żydzi wypierać nas, krok za krokiem, z posad słusznie nam chrześcijanom należących się.

Nad powyższemi wywodami p. delegata wywiązała się szeroka dyskusya, wynikiem której była uchwała, za pośrednictwem kilku poczytniejszych dzienników krajowych odwołać się do P. T. właścicieli ziemskich z przedstawieniem słusznych uwag i żalów naszych o teraźniejszych smutnych i niewłaściwych stosunkach panujących w zawodzie gorzelniczym.

Następnie uchwalono odnieść się do władz kompetentnych o wyjednanie odpowiednej ustawy ochronnej dla zawodu gorzelniczego, którąby na wzór ustawy prze-

mysłowej ograniczała możność wciskania się do zawodu gorzelniczego ludziom zawodowo nie ukwalfikowanym, a dopuszczała do prowadzenia gorzelń tylko gorzelników zawodowców, teoretycznie i praktycznie wykształconych.

Przystąpiono dalej do rozprawy na temat „sposoby zacierania zboża“, w ktorej brali ożywiony udział wszyscy obecni.

Pan Stanisław Kozubowski z Tarnowa, zastępca kopalń węgla w Niwce (Królestwo Polskie) nadesłał oświadczenie, w którem zobowiązał się od każdego wagonu węgla przez jego firmę do gorzelni dostawionego, uiścić datek na fundusz bursy dla dzieci urzędników prywatnych. Uchwalono popierać węgiel niwecki, skoro w użyciu okaże się dobrym, a na próbę sprowadzić do poruczonych im gorzelń po jednym wagonie.

Przy sposobności tego zjazdu przystąpiło do Polskiego Towarzystwa gorzelniczego dwóch nowych członków pp. Nazimek Karol i Klement Jan, kierownicy gorzelń.

W końcu postanowiono odbyć następny Zjazd tego okręgu w gorzelni w Lipinach (własność OO. Karmelitów) prowadzonej przez p. Adolfa Wurzla.

Po wyczerpaniu zakreślonych tematów rozpraw zawodowych, zakończono posiedzenie i rozjechano się na powierzone ich staraniu i zabiegom posterunki pracy, pracy w tegorocznej kampanii uciążliwej i więcej odpowiedzialnej, albowiem posucha w naszej okolicy, może więcej niż gdzieindziej, utrudniła zadanie gorzelnikom. *St. Cisowski.*

DR. FR. BANDROWSKI.

Związek niemiecki

w przemyśle spirytusowym, jego utworzenie, organizacya i działalność.

(Z „Przemysłowca“ Nr. 52)

(Dokończenie).

Przez połączenie się dwu z natury różnych stowarzyszeń i zlanie się w jeden związek ogólny osiągnęli Niemcy rzeczywiście ten cel, do którego dążyli i stanęli dziś w wytwórczości spirytusu, jego sprzedaży, jak również w produkcyi rolnej, znacznie wyżej od państw ościennych: Francyi, Austryi i Rosyi.

Przedewszystkiem udało się związkowi dostać w swe ręce około 95% całkowitego spirytusu surowego, skutkiem czego można było stawiać ceny targowe, nie oglądając się na towar obcy. Ustanowiono atoli ceny różne na rożny towar. I tak, pomijając podatek, a biorąc jedynie pod uwagę wartość samego spirytusu, ustanowiono na spirytus denaturowany cenę najniższą (dziś 1 l. kosztuje w Niemczech w drobnej sprzedaży 30 i 33 fenigi, za 90% i 95%). Cenę znacznie wyższą na spirytus przeznaczony do picia (1 l. 95-go % w handlu drobnym kosztuje 1 mk. 60 fen.), spirytus zaś przeznaczony na wywóz sprzedawano po cenie ustanowionej na rynkach międzynarodowych. W ten sposób ceny na spirytus tych 3 kategoryj były różne, niezależne od siebie, podczas, gdy w przypadku dowolnej sprzedaży musiałby odpowiadać wartości spirytusu, a nie wartości, celu, do którego spirytus miał być spożytkowany. Obniżenie ceny spirytusu do palenia, oświetlania, ruchu, na koszt pijących go, jest wielkiem dziełem tego związku — dziełem zarówno ekonomicznem jak i społeczno-etycznem.

Oddział centrali do zastowania spirytusu w technice rozwinął olbrzymią działalność.

Przedsięwzięto na wielką skalę budowę motorów spirytusowych stworzono osobny przemysł spirytusowy, (żelazka do prasowania i maszynki do palenia kawy) do oświetlenia, jak lampy, stołowe, uliczne, piece do ogrzewania i urządzono bardzo wiele miejsc do sprzedaży i wystawy przyrządów powyższych.

Oprócz tego zasługą centrali jest, że uregulowała cenę spirytusu dematurowanego w ten sposób, że dziś w całych Niemczech nabyć go można po jednakowych cenach i w jednakiej dobroci.

Przez wysłanie spirytusu, niedającego się zużyć w państwie niemieckiem, zagranicę, przez zwiększenie obrotu na spirytus denaturowany, przez postawienie wyższej ceny na spirytus do picia, udało się centrali mimo wielu przeszkód uzyskać stosunkowo dobrą cenę sprzedażną na spirytus. W pierwszym zaraz roku centrala płaciła członkom towarzystwa za surowy spirytns około 41½ mk., podczas gdy najwyższa cena uzyskaną dotychczas na giełdze

berlińskiej wynosiła 51 mk., a najniższa 31½ mk. za 100 *l* spirytusu. Cena 41½ mk. stoi, jak widzimy, w pośrodku między obu tamtemi, a różnica między dawną bezładną sprzedażą spirytusu i obecną jest ta, że literalnie wszyscy wytwórcy spirytusu, którzy należą do związku, korzystają z tej ceny, a nie jak do tychczas, jedynie rafinerzy. Dla porównania przytoczę, że od r. 1888 do 1899 przeciętna cena spirytusu w Niemczech wynosiła 38,46 mk.; zaś od rozpoczęcia działalności centrali, taż centrala płaciła swym członkom za 1 hektoliter spirytusu:

w r. 1899/900	. . . . .	41,5 mk.
„ 1900/01	. . . . .	39,0 „
„ 1901/02	. . . . .	31,7 „
„ 1902/03	. . . . .	40,5 „

Ponieważ w cisłym związku z tą akcyą towarzystw zjednoczonych i postępem ustawodawstwa idzie rozwój przemysłu spirytusowego, wypada mi tu podać jeszcze nieco liczb statystycznych, dając obraz powyższego rozwoju.

W latach podanych niżej, zużyto w Niemczech lub wywieziono poza granicę państwa następującą ilość spirytusu w milionach litrów:

w latach	przeciętnie po	do picia	do celów przemysłowych	wywieziono
od 1888—1893	„	219,1	48,21	19,87
„ 1893—1898	. . .	223,2	67,31	12,46
w r. 1899	. . . .	240,9	99,00	22,02
„ 1900	. . . .	238,9	104,31	16,00
„ 1901	. . . .	241,0	116,31	18,80
„ 1902	. . . .	237,9	111,42	21,96
„ 1903	. . . .	233,4	128,91	37,64

Nadmienić tu wypada, że konsumcya spirytusu przed rokiem 1888 wynosiła około 300 mil. *l*, ale jak widzimy z tabeli skutkiem nowej ustawy w r. 1887 spadła do wysokości ⅔ i z każdym rokiem nie o wiele wzrastała, co przypisać należy powolnemu wzrostowi ludności. Wpływ działania ustawodawstwa, a co ważniejsze wpływ związku wytwórców spirytusu a potem centrali najjaskrawiej się uwydatnia w liczbach, oznaczających zastosowanie spirytusu w przemyśle. Po wejściu w użycie ustawy ilość spirytusu zakażonego wynosiła 48,21 mil. *l* i podniosła się do poważnej liczby 128,91 mil. *l* w roku ubiegłym. Jest to liczba w stosunku do produkcyi ogólnej tak wysoka, że żadne państwo w Europie poszczycić się nią nie może, a jest dowodem, że jednolite działanie wytwórców i centrali padło na grunt dobry.

Ponieważ w r. 1903 ogólna produkcya spirytusu w Niemczech wynosiła 338,3 *l*, przeto spożytkowano do celów przemysłowych więcej niż ⅓ część.

Dla porównania przytoczę zaraz, że cała Austrya w tym samym roku wyprodukowała 231,8 mil. *l* spirytusu, a zużyła do celów technicznych 37,9 mil. *l*, t. j. zaledwie ⅙ część: Anglia wyprodukowała ogółem w r. 1902 do 144 mil. *l* spirytusu, zakaziła zaś 13,7 mil. *l*, czyli zaledwie 1/10 część.

W końcu pozwolę sobie nadmienić, że centrala, względnie związek ogólny podjął się jeszcze jednego zadania, które znakomicie potrafił rozwiązać, zawdzięczając oczywiście niesłychanie wielkiej spójni i łączności narodu niemieckiego. Gdy mianowicie, mimo forsownego stosowania spirytusu do celów przemysłowych, zapasy spirytusu w r. 1902 wzmogły się do tego stopnia, że zabrakło wprost zbiorników do przechowania go na czas dłuższy (zapas wynosił około 100 mil. *l*.) — centrala berlińska energicznie wezwała wszystkich z nią związanych wytwórców do ograniczenia swej produkcyi spirytusu o 18% w stosunku do dotychczasowej. Austryackie koła agrarne jak wiadomo uważały to postępowanie za śmiesznie i nie rokowały mu żadnej nadziei. Stało się jednak inaczej. Do 15. września 1902 r. zgłosiło się około 40·000 gorzelń rolniczych, przedstawiających przeszło 90% kontyngentu z gotowością ograniczenia swej produkcyi stosownie do wezwania centrali. Ta gotowość nie była czczem słowem, ale została w całej pełni wykonaną, czego najlepszym dowodem jest fakt, że produkcya 424,4 mil. *l* w r. 1901 1902 została zredukowana w roku następnym do 338,3 mil. *l*.

Podobnie i w tym roku czuwa centrala sama nad regulacyą i ograniczeniem produkcyi spirytusu, a czuwanie takie nie

zawodnie wyda dobre owoce, bo uchroni członków i samych wytwórców od niechybnych strat, jakieby powstały z konieczności wskutek nadprodukcyi towaru.

Ustawa o podatku wódczanym w Niemczech i zapotrzebowanie na rynkach spirytusowych.

Ustawodawstwo niemieckie, dążąc do tego, aby pierwszeństwo oddać rolniczym gorzelniom, przerabiającym kartofle, i zapewnić im zbyt na rynkach, posunęło się według zdania wielkich przemysłowców nieco za dużo poza zakreślony cel. Szczególniej daje się to odczuć w traktowaniu gorzelń przemysłowych przy nakładaniu podatków. Rozporządzenia odnośne wydano w czasie, kiedy konsumcya spirytusu była stosunkowo nieznaczną, a na rynkach znajdował się zawsze towar w ilości wystarczającej.

Dziś stosunki spirytusowe przedstawiają się zupełnie odmiennie. Zapotrzebowanie spirytusu, szczególniej w celach technicznych, wzrosło nadzwyczajnie. Dzisiejsza konsumcya wymaga produkcyi najmniej 4 miliony hl. spirytusu, a takiemu zapotrzebowaniu, w latach gdzie zbiór kartofli jest ujemny, gorzelnie rolnicze zadosyć uczynić nie mogą. Jednym z takich jest rok obecny. Skutkiem tego znajduje się na rynkach stosunkowo mało spirytusu na sprzedaż, a co za tem idzie niebywale wysokie ceny za produkt utrzymują się stale.

Gorzelnie przerabiające melassę, których czynności od długiego czasu krępuje ustawodawstwo, nie mogły rozszerzyć produkcyi, bo nie były w stanie zaprowadzić urządzeń, któreby w razie potrzeby umożliwiły szybkie podwyższenie ilości wyrobu. Główna produkcya gorzelń przemysłowych nie zależy zupełnie od wyniku zbiorów, a więc gorzelnie przemysłowe, mogłyby każdej chwili zaradzić zapotrzebowaniu spirytusu, gdyby nieograniczano ich produkcyi.

Stosunki te przedstawiło stowarzyszenie niemieckich fabrykantów melassy w memoryale wystosowanym do kanclerza i do poszczególnych rządów rzeszy. Memoryał wskazuje, że położenie dzisiejsze na rynkach spirytusowych może się w latach przyszłych nie tylko powtórzyć, ale też pogorszyć i dlatego byłoby wskazane z m i e n i ć o d n o ś n e p r a w o tak, by wstosownych chwilach, kiedyby gorzelnie rolnicze nie mogły uczynić zadość zapotrzebowaniu spirytusu, gorzelnie przemysłowe zapotrzebowania dopełniły.

Zachodzi prawodobieństwo, że rząd na to żądanie nie odpowie odmowie. Nawiasowo dodać należy, że z koła c e n t r u m w parlamencie powtórnie podjęto usiłowania w celu zmiany ustawodawstwa w kierunku podatków od spirytusu.

Z tem wszystkiem właściciele gorzelń rolniczych w Niemczech czuwać muszą, aby gorzelnie przemysłowe nie uzyskały zadaleko idących przywilejów na szkodę rolnictwa i hodowli bydła. W roku bieżącym zachodzi rzeczywiście obawa o brak spirytusu na zużytkowanie do celów przemysłowych, skutkiem czego tak silnie i pomyślne rozbudzony ruch w sferach przemysłowych za używaniem spirytusu, jako siły motorowej i oświatlającej mógłby zachwiać się i zaniknąć na czas dłuższy.

J. Wielkopolanin.

Korespondencye.

W pierwszych dniach września b. r. robiono w cegielni parowej pod Tarnowem „Konstancya“ własność księcia Sanguszki pod osobistym nadzorem technika dyrektora fabryk książęcych na „Rudach“ i „Konstancya“ p. Wincentego Paszczy przez 4 dni najdokładniejsze próby porównawcze węgla pruskiego i z Niwki. Przez czas próby fabryka była w pełnym ruchu, kocioł parowy z maszyną parową pracował pod ciśnieniem 8 atmosfer, czynnych było 6 pras, winda o 2 wózkach do windowania gliny i 2 elewatory do dźwigania wyrobionych dachówek i drenów na 4 piętro do suszarek.

Odważono najdokładniej do pracy dwudniowej węgla pruskiego „Cleofas“ 5307 kilogr., które w ciągu pracy zupełnie spo-

trzebowano. Na dalsze dwa dni roboty odważono taką samą ilość węgla z Niwki ze szybu „Mortimer“ a po ukończeniu drugiego dnia pracy odważono pozostałą niezużytą ilość tegoż, która 483 kilogr. wynosiła. Użyto sortymentu. Orzech I. po cenie 104 kor. 50 hal. zaoszczędzono więc na węglu „Niwka“ w ciągu 2 dni 5 koron 5 halerzy. Węgle pruskie wydały piopołów z grubemi krustami zuzla $2^1/_2$ taczek z Niwki tylko czystego popiołu $1^1/_2$ taczki

Skonstatowano przytem, że ciężar gatunkowy (Spezifisches Gewicht) węgla z Niwki był mniejszym o $17^1/_2$ kilogr. na 100 kl. pruskiego co również o wyższości „Niwki“ nad pruskim węglem świadczy.

Na podstawie odbytej próby zakontraktowano u mnie dostawę aż do końca roku 1905.... 130 wagonów węgla dla obu fabryk dla wyrobu cegły, dachówek i drenów oraz stolarni parowej.

Mając takie dane o węglu z Niwki napisałem odezwę do PT. Gorzelników mogących przybyć na zgromadzenie okręgowe w dniu 27 b. m. w Dębicy odbyć się mające i wraz z kilkunastoma egzemplarzami ofert przesłałem ją na ręce Wgo J. Stanczykiewicza w Chorzelowie, jako delegata okręgowego.

Wyczytawszy przedtem w „Gorzelniku“ wezwanie do oficyalistów prywatnych, by pamiętali o zbierania funduszów na założenie „Bursy“ dla dzieci swoich, w odezwie tej wniosłem prośbę do nich, aby popierali polskie górnictwo mając dowód dobroci węgla tego, powyższą próbą najlepiej wykazany — z a m a w i a j ą c g o t y l k o w y ł ą c z n i e p r z e z m o j ą f i r m ę, ja zaś wywdzięczając się za poparcie, złożę co roku dnia 1 października do rąk Wgo. Skarbnika Polskiego Towarzystwa gorzelniczego szczegółowy wykaz wiele, która gorzelnia pobrała przez me ręce cetn. mtr. węgla i od każdych 100 q. złożę równocześnie do jego rąk po 80 hl. na cel założenia tej Bursy.

Zdaje mi się zatem, że PP. gorzelnicy z całkiem czystem sumieniem bez ujmy dla majątku swoich służbodawców popierać mogą w ten sposób i swój szlachetny cel, godzien wszelkiego poparcia!

Tarnów, we wrześ. 1904 *St. Kozubowski.*

Prasa zawodowa.

Otwieramy nowy rozdział w naszym organie w celu podawania Czytelnikom „Gorzelnika“ treści artykułów zawodowych zamieszczanych w pismach gorzelniczych, jakoteż w innych organach zawodowych, poruszających tematy, do gorzelnictwa odnoszące się.

Narazie przytaczamy o czem pisze bratni organ gorzelników polskich w Wielkopolsce „Przegląd gorzelniczy“ w zeszycie 10 tym z 15 października b. r.

Poznańscy nasi koledzy zawodowi pracują i obradują często nad sprawami zawodowemi, bo oto znowu zjeżdżają się w dniu 6 listopada b. r. w Poznaniu na „z e b r a n i e o k r ę g o w e“. Pan Zakrocki wygłosi odczyt *o wysiłkach nowoczesnej techniki gorzelnianej w kierunku racyonalnej hodowli drożdży*, a pan M. Heinke mówić będzie *o czystości fermentacyi alkoholicznej*. Potem nastąpią pogadanki zawodowe o rozpoczętej kampanii, wreszcie rozprawy fachowe na temat dowolny.

W artykule naczelnym: *Czyszczenie słodu podług metody Somlo* omawia „Przegląd Gorzelniczy“ nowo wynaleziony sposób (opatentowany na Węgrzech do Nr. 28633) antyseptycznego postępowania i gniecenia słodu zielonego w celu zabezpieczenia zacierów przed wprowadzaniem do nich razem ze słodem zakaźnych drobnoustrojów, szkodliwie działających na rozwój drożdży i na czystość fermentacyi głównej. Metoda „Somlo“, poparta teoretycznemi wywodami i podobno już pomyślnemi wynikami praktycznymi, nie wyszła jeszcze ze stadyum prób, zaczekamy przeto na jej ocenę, aż nadejdą realniejsze sprawozdania zawodowców i uczonych technologów. O metodzie tej, czyniąc zadosyć obowiązkowi organu zawodowego, donosiliśmy już poprzednio.

Sposób Somlo zasługuje na uwagę gorzelników, atoli obecnie może on być stosowanym tylko w wielkich gorzelniach przemysłowych, gdyż wymaga osobnych a kosztownych przyrządów. Opłaci się nieco zaczekać aż metoda nowa ulegnie w praktycznem zastosowaniu możliwemu uproszczeniu, przez co stanie się przystępniejszą i dla gorzelń rolniczych.

Uczestnicy wycieczki na wystawę wiedeńską mieli sposobność oglądania przyrządów p. Somlo w pawilonie węgierskiej fabryki urządzeń gorzelnianych, przekonali się przeto o nieprzystępności, na teraz, tej kosztownej komplikacyi urządzeń zacierowych.

W następnym artykule „Sok drożdżowy i enzymy“ (odczyt p. S. Piekuckiego) poruszono bardzo ważne w życiu i rozwoju organicznych tworów postępy nauki zwanej *enzymologia* zwłaszcza w zastosowaniu do badań w zakresie przymysłu gorzelniczego. Nauka ta jest wynikiem scisłych badań naukowych ery najmłodszej, czyni też ona ciągłe postępy i nowe odkrycia, które mogą badaczów daleko zaprowadzić Przy danej sposobności pomowimy kiedyś i otej wiedzy obszerniej.

W dalszym ciągu artykułów opisuje „Przegląd gorzelniczy“ dźwignię automatyczną do windowania beczek napełnionych z piwnic i ładowania ich wprost do wagonów kolejowych na mniejszych stacyach. nieposiadających odpowiednich urządzeń. Przyrząd jest bardzo sprytnie pomyślany i skonstruowany przez firmę: „Vereinigte Flaschen-fabriken u. Stanzwerke in Hattingen a) Ruhr“. Może on przydać się także w wielu gorzelniach przy transportowaniu spirytusu.

Towarzystwo akcyjne: „Fabryka maszyn dawn. Laetsch et Co. Wiedeń“ zgłosiła patent na przyrząd do przewietrzania ziarna moczonego na słód, a p. Somlo podał o patent na Austryę na swoją metodę oczyszczania i sterelizowania słodu zielonego.

W końcu podaje „Przegląd gorzelniczy“ za „Gorzelnikiem“ sprawozdanie ze zjazdu okręgowego w Sokalu czyniąc w tekscie bardzo właściwą uwagę: „Podanie streszczenia w całość systematyczną przedyskutowanego tematu o przerabianiu różnych gatunków zboża do publicznej wiadomości byłoby bardzo pożądanem dla ogółu naszych gorzelników. Prosimy p. Jenika o odnośną publikacyę w jednym z następnych numerów „Gorzelnika“. *R. r.*

Rozmaitości.

Wyższe opodatkowanie spirytusu w Galicyi. W mowie otwierającej obecną sesyę sejmu galicyjskiego, zapowiedział pan Marszałek krajowy hr. Stanisław Badeni znaczne podwyższenie podatku krajowego od spirytusu bez czego wydatki krajowe nie znalazłyby pokrycia. Teraźniejsze opodatkowanie spirytusów w Galicyi wynosi 70 kor. dla rządu, a 20 kor dla kraju od hektolitra. Ponieważ gorzelnie galicyjskie pokrywają połowę całego austryackiego kontyngentu spirytusu, a więc przeszło 500000 hektolitrów, a prócz tego produkują około 100000 hl. nadkontyngentu (od którego podatek państwowy jest o 20 kor. wyższy) przynosi opodatkowanie spirytutu krajowi samemu około 12 milionów koron. Oprócz tego pobierają także poszczególne gminy podatek od spirytusu i to dosyć wysoki, można więc powiedzieć, że spirytus jest w Galicyi główną podporą autonomii.

Nakładem Raabskiej fabryki spirytusu (Raab Györ-Węgry) wyszła w czwartym wydaniu broszura (8-ka stronic 42) pod tytułem „Zastosowanie ekstraktu drożdżowego, patentu Bauera do przyrządzania drożdży na kwasie mlecznym bez słodu w gorzelniach przy przerabianiu kartofli, kukurudzy i melassy“. (Die Verwendung .Hefe-Extraktes Pat. Bauer zur Milchsäurehefe ohne Malz in der Brennerei bei Verarbeitung von Kartoffeln, Mais und Melasse).

Broszura napisaną jest w niemieckim języku, zawiera pouczenia do postępowania technicznego z metodą Bauera i kilka tablic z obliczeniami i propozycyą stosowania dodatku ekstraktu i kwasu siarkowego.

Za zgłoszeniem się i podaniem adresu wysyła fabryka tę bruszurę każdemu bezpłatnie.

Sprawozdanie targowe.

Bank rolniczy we Lwowie. Lwów, dnia, 30. października 1904. Dziś notujemy za 50 kilogramów loco Lwów. — Waluta koronowa.

Żyto gotowe od 6·85 do 7·—. Żyto na termina 6·60 do 6·75. Owies obroczny gotowy 6·80. do 7.—, Owies obroczny na terminy 6·60—6·75. Jęczmień pastewny 6·50—6·75. jęczmień browarniany 7·25—7·75 Kukurudza nowa 8·25—8·50, kukurudza stara 8·25—8·40.

Spirytus paritas Tarnopol za 100 litr. gotowy od —·— do —·—. Spirytus paritas Tarnopol na termina 46·—, do 46·25 spirytus paritas Tarnopol ekskontygen. 32·25 do 32·50.

Urzędnicy prywatni przy grach i zabawach, przy uroczystościach publicznych, narodowych i rodzinnych, przy zakładach i zapisach — wszędzie i zawsze pamiętajcie o funduszu na otwarcie burs dla naszych dzieci!

C. k. Stacya doświadczalna dla gorzelnictwa i przemysłów pokrewnych przy państwowej szkole w Krakowie ul. Gołębia Nr. 20.

1) Prowadzi kursa mikrobiologi fermentacyjnej o szczególniejszem uwzględnieniem czystej hodowli drożdży.

2)Posiada liczny zbiór szlachetnych i dzikich drożdży, bakteryi i pleśniaków, które w czystych kulturach dostarcza praktyce.

3) Udziela porad i dokonuje kontroli technicznych gorzelń, browarów, octarń i t. d.

4) Wykonywa wszelkie analizy wchodzące w zakres przemysłu fermentacyjnego.

5) Dostarcza przyrządów potrzebnych do kontroli ruchu fabryki.

Bliższych wiadomosci udziela kierownictwo stacyi.

Jest zaraz do zamiany na inną, równorzędną lub nieco gorszą, posada gorzelnika w okolicy Przemyśla, z pensyą roczną 1770 koron i dodatkami w naturaliach. — Zgłoszenia wraz ze szczegółowym opisem zajmowanej posady, podaniem warunków, odpisem świadectw etc., etc. należy wnosić niezwłocznie pod adresem: Jan Stańczykiewicz, w Chorzelowie.

Zasilacz (Speiser) jak nowy, wagi 5 q. pojemności 10 Hl. tanio sprzeda Jaworski, Ostrowczyk p. Skwarzawa.

Nowy leksikon niemiecki

do sprzedania. Zgłoszenia do Adm. „Gorzelnika“

Adres skarbnika Polskiego Towarzystwa Gorzelniczego:

Jan Stańczykiewicz kier. gorzel. w Chorzelowie o p. loco.

Pierwsze Galicyjskie Towarzystwo Akcyjne

Budowy wagonów i maszyn w Sanoku

WYKONUJE:

Kompletne urządzenia gorzelń, destylarń spirytusu, magazynów, browarów, rafineryi nafty i t. p. zakładów przemysłowych.

MASZYNY I KOTŁY PAROWE

Parówki, kadzie zacierne chłodzące,

Aparaty destylacyjne ciągłe i peryodyczne, najnowsze i najoszczędniejsze

Pompy, transmisye, zbiorniki i t. p.

Aparaty destylacyjne systemu Guillaume'a, świeżo wprowadzone do Galicyi wyłącznie przez fabrykę sanocką.

Osobny oddział budowy wagonów

Dostarcza cystern do transportu spirytusu lub melasy: specyalnych wagonów do transportu piwa, mięsa, buraków, i t. p.

Rury, walce drogowe, sikawki, narzędzia wiertnicze, wózki dla kolejek przemysłowych

SZEROKO ZNANE W KOŁACH PRZEMYSŁOWYCH

TOWARZYSTWO AKCYJNE DLA BUDOWY MASZYN

przedtem Breitfeld, Danek i Ska, dawniej huty żelazne księcia SALMA w BLANSKU.

Poleca wszelkie najnowsze aparaty i maszyny do kompletnego urządzenia GORZELŃ. browarów młynów, tartaków, cukrowni, FABRYK SPIRYTUSU, cegielni, rafineryi nafty, fabryk parafiny i t. d.

ODLEWY dekoracyjne, maszynowe i budowlane, tarcze pasowe i na linwy aż do 7 metrów średnicy, oraz rury z mufami i flanszami. Piece rozmaite, począwszy od zwykłych tanich i praktycznych aż do najwytworniejszych.

HARTOWANE lane walce młyńskie i ruszty, maszyny do łamania kamieni i kości. Kompletne transmisye pod gwarancyą za fachowe wykonanie.

KOMPLETNE dźwignie maszynowe i wyciągi dla parowego, elektrycznego, lub hydraulicznego urządzenia.

KOTŁY parowe, destylacyjne i opałowe wszystkich systemów. rezerwoary, przyrządy do sztucznego chłodzenia oraz wszelkie roboty kotlarskie.

MASZYNY parowe różnych systemów od 4 do 1000 HP,, kompresory powietrzne, maszyny do wyrabiania sztucznego lodu oraz chłodzenia.

TURBINY, pompy parowe i transmisyjne, prasy hydrauliczne dla wszelkich gałęzi przemysłu i prasy do filtrowania, podług najnowszych systemów.

KONSTRUKCYE żelazne wszelkiego rodzaju jako to: mosty, dachy, werandy, balkony, schody, ogrodzenia, krzyże i t. d-

POLECAMY też burtowane i wypukłe dna do kotłów aż do 3 metrów średnicy nadto nity i śruby z najlepszego styryjskiego materyału.

Ofert, prospektów i wszelkich informacyi udziela zastępca firmy:

S. ALTBACH, DROHOBYCZ, ul. Bednarska.

Przegląd Gorzelniczy,

jedyne polskie pismo gorzelnicze w Niemczech,

Organ Wydziału gorzelniczego na W. ks. Poznańskie — wychodzi rok 10-ty pod redakcyą

S. Piekuckiego — Obrowo p. Obrzycko

(Obersitzko Bez. Posen).

Prenumerata roczna w Austryi 8 kor., w Rosyi 4 rs.

Przyjmuje się wszelkie ogłoszenia.

Pomocnik gorzelniczy z kilkuletnią praktyką poszukuje posady na zbliżającą się kampanię. Oferty: E. Baracco w Słuczu przez Szczuczyn, gub. Łomżyńska (Rosya).

Skorowidz gorzelń galicyjskich

nakładem

A. Jenika w Spasowie p. Tartaków

Jest do nabycia u autora i w księgarni P. T. Gubrynowicza i Schmidta we Lwowie, ul. Teatralna l. 9, oraz *w administracyi „GORZELNIKA“* po cenie 3 k. za egzemplarz.

Sławne drożdże

z fabryki Ad. Ig. Mautnera i Syna we Wiedniu

główny skład na Galicyę w handlu

KAROLA BAŁŁABANA

Lwów, Halicka 23.

Jedynie przydatne do zacieru gorzelnianego, ponieważ

bez krochmalu.

Zlecenia z prowincyi uskutecznia się bezzwłocznie.

KOKS

otrzymany przy destylacyi najlepszych

węgli gazowych

do opału kotłów parowych

i celów kowalskich

poleca

Zakład gazowy miejski we Lwowie.

PATENTY na wynalazki

wyjednywa

Inżynier Stan. Dzbański

przysięgły Rzecznik patentowy

Wiedeń VII. Lindengasse 2 (w pobliżu c. k. urzędu patentowego).

ORENSTEIN i KOPPEL

Lwów, ul. Akademicka l. 8.

Fabryki kolei wąskotorowych

urządzają i dostarczają koleje polne, lasowe, przenośne i stałe, lokomotywy, wagoniki rozmaitych konstrukcyi, szyny i t. d.

Katalogi i kosztorysy bezpłatnie.

Karol Kieslich

fabryka wyrobów bednarskich

w Braunsdorf koło Jägerndorfu

na Śląsku austr.

Założona w r. 1888, premiowana 7 razy najwyższemi nagrodami

Założona w r. 1888, premiowana 7 razy najwyższemi nagrodami.

poleca swoje wyroby, jak: kotły odpędowe, kadzie fermentacyjne, rezerwoary i wogóle wyroby bednarskie z prawdziwego śląskiego, suchego, modrzewiowego drzewa, które wykonywa po najtańszych cenach. — Pierwszorzędne polecenia.

Towarzystwo dla specyalnych urządzeń palenisk systemu THOSTA, z ograniczoną poręką, — dawniej **OTTO THOST**

ZWICKAU (w Saksonii)

dostarcza **rusztów**

zaopatrzonych w lany **mostek ogniowy,** gorąco powietrzny, **który trawi dym** i znakomicie **zaoszczędza węgiel.**

Ruszt ten da się natychmiast zastosować do każdego kotła parowego przez łatwą wymianę ułożonych przed murowanym mostkiem ogniowym starych rusztów.

Najtańsze zużytkowanie węgla!
Znaczna oszczędność na węglach!
Największa trwałość!

Zastępca dla Galicyi i Bukowiny

Ferdynand Pietsch

techniczne biuro

Lwów.

Dom techniczno-handlowy

Brand i Ska

w Krakowie

ul. Szewska 13. Telefon Nr. 473.

poleca dla GORZELŃ:

Pompy do spirytusu, wody i zacieru.
Węże gumowe, parciane i metalowe.
Rury żelazne, miedziane i ołowiane.
Kurki i Wentyle metalowe.
Armatury i Manometry.
Pasy skórzane, parciane i sierściowe.
Uszczelnienia dla kotłów i maszyn.
Płyty i sznury gumowe i azbestowe.
Smary i oleje maszynowe.
Ruszty patentowe do kotłów, jakoteż wszelkie inne materyały i artykuły **dla gorzelń**

Cenniki ilustrowane darmo i opłatnie.

Dostawa franko do każdej stacyi.

Projektujemy i wykonujemy: **Ogrzewania Centralne, wentylacye, wodociągi, i kanalizacyę rurową, łaźnie, łazienki,** wiercenie studzien i ustawianie pomp pralnie i suszarnie mechaniczne. (Oświetlenie patentowanem naftowem światłem żarowem **„Znicz“** w miejscowościach nie posiadających gazowni).

Chylewski, Hruby i Spł.

Dawniej Władysław Niemeksza

Biuro techniczne i Zakład instalacyjny

we Lwowie, Kopernika 15 a, II. p.

Przymujemy zamówienie na: **Maszyny, kotły parowe. Chłodnie mechaniczne, fabryki lodu, Gorzelnie, Fabryki drożdży, Browary, Tartaki, młyny zwykłe i automatyczne,** Lokomobile i motory gazowe, benzynowe, spirytusowe, (szwedzkie i amerykańskie) etc. etc.

Koleje wązkotorowe

sprzedaje i wypożycza

Węg. Fabryka wagonów i maszyn. Tow. akc. w Raab.

Zastępstwo dla Galicyi i Bukowiny:

EIFERMANN i Ska

Lwów — Drohobycz.

BOLESŁAW JAWORSKI

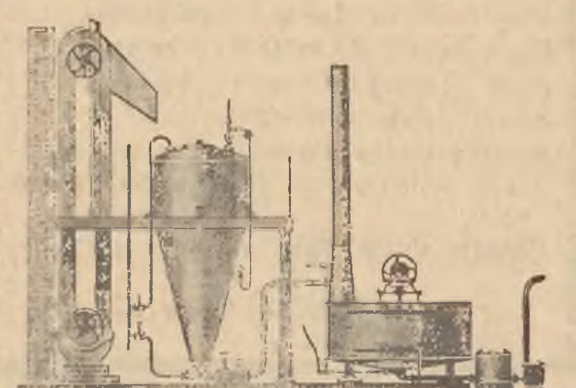
w Poturzycy p. Sokal

Skład instrumentów do kontroli technicznego postępowania gorzelni, oraz pasów i artykułów gumowych

poleca

Alkoholometry — Ciepłomierze — Cukromierze — Kwasomierze — Wagi do oznaczenia skrobi w kartoflach — Mikroskopy — Wszelkiego rodzaju szkła do prób chemicznych — Wodoskazy — Pasy skórzane, bawełniane, amerykańskie, pasy Balata, pasy gumowe — Rzemyki do szycia pasów — Spinki do pasów i t. p. — Węże gumowe, parciane i ze spiralką — Płyty gumowe, asbestowe i asbestonitowe — Smarowidła i t. p. artykuły.

Cenniki ilustrowane darmo i opłatne.

Quissek & Geppert

Fabryka wyrobów z miedzi i metali zarazem kotlarnia

w **Bielsku** (Szląsk austr.)

filia w **Chodorowie** (Galicya wsch.)

wyłącznie urządza

Gorzelnie, rafinerye, fabryki drożdży i likierów.

Przedsiębierze budowy **nowych gorzelń** zarówno jak i **przebudowy gorzelń przestarzałych systemów.**

Dostarcza wszelkich do ruchu gorzelnianego wymaganych maszyn, aparatów i przyrządów **najlepszych konstrukcyj**, wykończonych wzorowo na podstawie wieloletnich doświadczeń.

Kosztorysy bezpłatne. — Rysunki i plany za umiarkowane honoraryum.

Adres przewodniczącego Polskiego Towarzystwa Gorzelniczego:

Antoni Jenik, kierownik gorzelni w Spasowie p. Tartaków.

Wodociągi

dla miast, gmin, folwarków, fabryk, ogrodów, gmachów publicznych, domów prywatnych i t. d.

Poszukiwanie i uchwycenie źródeł. Wiercenie studzien. Ustawianie pomp. Instalacye domowe z klozetami, łazienkami i t. d.

Centralne

OGRZEWANIE

wszelkich systemów

i WENTYLACYE

Łaźnie, Mechaniczne pralnie i suszarnie i t. d.

projektują i wykonują:

Inż. Leonard Nitsch i Ska. Kraków, ulica Kolejowa 18.

Najlepsze referencye z dotychczas wykonanych robót. — Kosztorysy bezpłatnie.

Żądajcie węgla polskiego „SATURN“

Lwowskie biuro handlowe

Z. Majewski

Lwów, ul. Kościuszki 4.

poleca

Węgiel z kopalni „Saturn“

w Zagłębiu Dąbrowskiem

Królestwa Polskiego

cal. 6577.

Cena niższa od węgli górnośląskich.

Żądajcie węgla polskiego „SATURN“

Dra KUES'A

środek odżywczy dla drożdży

w gorzelniach rolniczych

Niezawodny, wypróbowany sposób prowadzenia drożdży bez ukwaszania hołowicy kwasem mlecznym.

Doskonały wywar

PREPARAT POWYŻSZY SPRZEDAJE

F. Ringhoffer

Fabryka maszyn w Śmichowie (Czechy).

F. DRÜDING

Fabryka wyrobów metalowych i kotlarnia

W BIAŁEJ - Galicya

podejmuje się wykonania

urządzeń całkowitych gorzelń rolniczych, Aparatów odpędowych, ciągłych i peryodycznych, Kadzi zaciernych, Parników Henzego, Kotłów parowych, Rezerwoarów na spirytus i wodę, Aparatów i Parników dla karmy. Instalacyi wodociągów, tudzież Rekonstrukcyj starych gorzelń.

Kosztorysy na żądanie franko.

ALOJZY HÜBNER LWÓW RYNEK 38.

poleca dla gorzelń, rafineryj i t. p.

Cement, Gips, Wapno hydrauliczne, Oliwy do maszyn, Oliwę do palenia, Pasy do maszyn skórzane i gumowe, Gurty do maszyn zwykłe i napuszczane, Rzemyki do szycia pasów, Śruby i nity do pasów, wiaderka do ognia lakierowane i składane, Węże konopne zwykłe i gumowane, Węże gumowe, Węże spiralne, Holendry mosiężne, Płyty gumowe, Płyty asbestowe, Sznury gumowe i asbestowe, Pakunki łojowe i federweisowe, Kule gumowe do wentylów, Szkła do kotłów, Pierścienie gumowe, Glazura do chłodników, Baryszówki, Szklaneczki próbne do browarów. Linwy konopne i druciane cynkowe, Rury ołowiane, Rury cynowe, Plomby i drut ołowiany, Latarnie gospodarskie na oliwę i naftę, Knoty, Oliwiarki do maszyn blaszane i szklane, Przyrząd kauczukowy dla bydła, Przyrząd do pompowaniapowietrza u bydła, Trokary, Seręgi cynowe i gumowe dla bydła, Nożyce do strzyżenia bydła i owiec, Sól kamienną, Farby olejne i terowe na dachy, Carbolineum Avenariusa Exsiccator, Ter drzewny i gazowy, Antimerulion, środek przeciw grzybowi, Tektura na dachy, Smołowiec, Pędzle, Pyrolinę itp.

I. Galicyjski Instytut techniczny

dla wyrobu naukowych przyrządów ze szkła i termometrów precyzyjnych

Karola Gust. Hildebrandta

Kraków.

Warstat reperacyjny. — Wszelkiego rodzaju termometry, areometry, przyrządy miernicze i inne szklane przyrządy dla gorzelń, browarów i fabryk.

Ceny najniższe.

Przyrządy uszkodzone przy transporcie wymienia się.

Dla gorzelń rolniczych

Zastosowanie **metody Bauerowskiej** do wytwarzania sztucznych drożdży, zarówno przy ukwaszaniu kwasem siarkowym jak i mlecznym, z dodatkiem **ekstraktu drożdżowego** zapewnia gorzelniom:

Uproszczenie postępowania technicznego

wysokie wydatki spirytusu

Opłaty licencyjnej niepotrzeba

Nie potrzeba żadnych układów inwestycyjnych

Podpisane przedsiębiorstwo posyła na żądanie zdolnych fachowców w celu zaprowadzenia

metody Bauerowskiej.

Zgłoszenia i zamówienia prosimy zwracać wprost do

Rabskiej fabryki spirytusu i rafineryi

w RAAB (Györ) na Węgrzech.